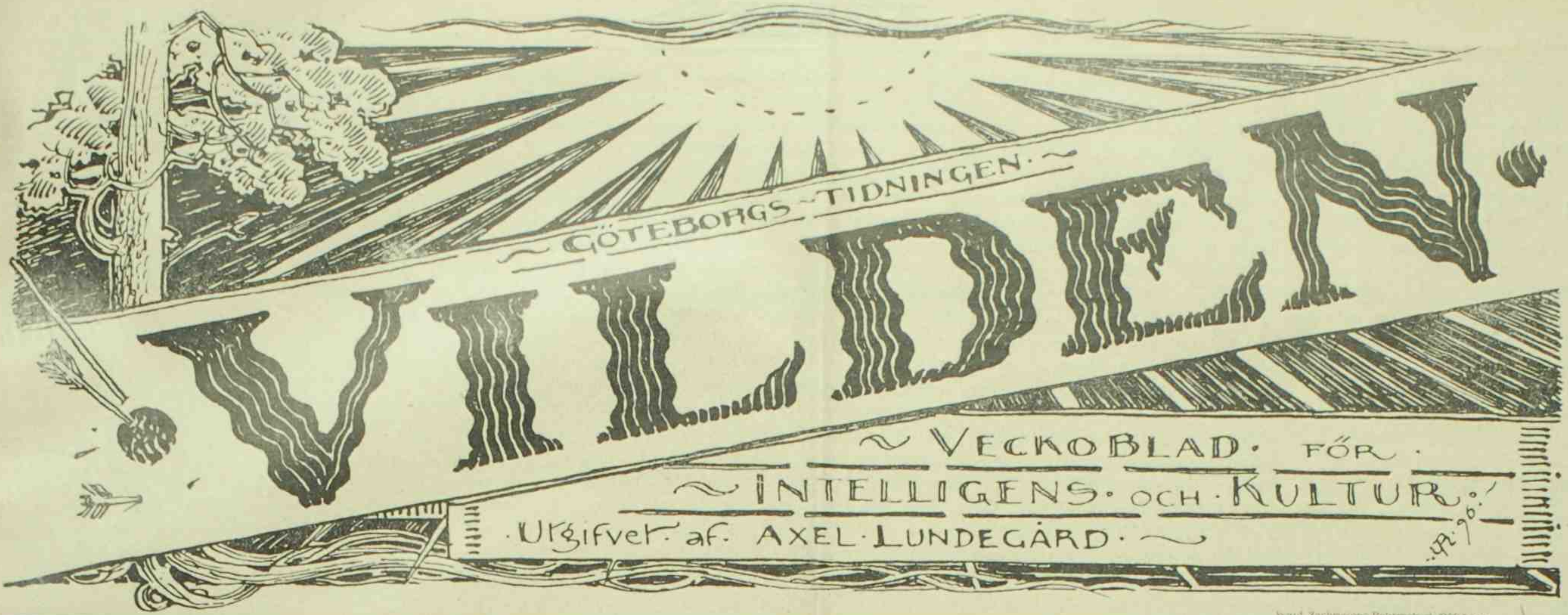

N:o 7.

PRENUMERATIONS-PRIS:
Helt år kr. 4.50
Halvt år 2.50
Kvartal 1.20
Månad 0.40
Prenumeration å alla postkontor
i Sverige och grannländerna.

Obs! Också för Göteborg mot-
tes prenumerations- och postkontor.
Redaktion och Expedition:
Södra Hamngatan 2.
Rikstelefon: 35 61.

Lördagen den 13 Februari

Hufvudexpedition
Stockholm:
Mästarsamuelsgatan 12
E. Klemming.
Telefon: 76 48.

Wald. Zachrissons Boktryckeri, Göteborg.

ANNONS-PRIS:
Före texten: 25 öre pr non-
parelle-rad.
Efter texten: 20 öre.
Lösnummer 10 öre.

1897

Innehåll.

John Gabriel Borkman i Göteborg af Ar-
mand.
Konsten vid Kungsträdgården af L'inconnu.
Hett bakom operans kulisser.
Ännu en gång John Ericson-komitén.
Gnistor och slagg.
En appell till världssamvetet af John Gray.
Insända böcker.
Författareföreningens medlemmar.
Tolf månader af H. Wilhelmsson.

~ Göteborg ~

John Gabriel Borkman
i Göteborg.

Henrik Ibsens skådespel upp-
fördes i Tisdags på stora
Teatern i Göteborg; och den
smarte herr Ranft eller hans vär-
dige ställföreträdare — hvars
namn mer än till hälften utgö-
res af det latinska ordet Bos, —
hade dagen till ära garnerat park-
kett med ett femdubbel antal
ståplatser. Feta herrar och ma-
gra herrar bildade ett packadt
sillstim rundtomkring sittplatserna,
generade hvarandra och generade
de sittande damerna, dels med
oafsiiktliga knuffar, dels med mera
afsiiktliga konfektpåsar. (I träng-
seln stod till och med en uni-
formerad polisman, hvars plikt
det väl egentligen hade varit att
inskrida; ty det finns väl någon
förordning, som begränsar det an-
tal biljetter, en smart teatergrün-
der får sälja till en teater med
begränsadt utrymme? Eller hur,
herr polismästare?)

John Gabriel Borkman!

Det är väl knappast möjligt
att säga någonting nytt om Ib-
sens senaste skådespel. Öfver
hela den civiliserade världen är
det redan läst, lofsjunget, kriti-
seradt, debatteradt, missförstådt,
speladt och parodieradt. Att bli

parodierad är, som bekant, ärans
kulmen för en diktare. Och en
grof orätt skulle man begå mot
Söndagsnissens plattfotade drama-
turg — hvars högra hand vis-
serligen i allmänhet icke tyckes
veta, hvad den vänstra finner
på för att förtjäna några piastrar!
— om man förebrädde honom,
att han låtit trycka den icke all-
för kvicka parodien "Korkman"
samtidigt med det han satte Bork-
man i scen på Vasateatern.

John Gabriel Borkman är på
sätt och vis ingen ny figur i det
rika Ibsenska teatergalleriet; men
hvad är nytt under solen? Han
är nära släkt med en mängd af
de halft- eller hel-förfallna, verk-
liga eller inbillade genier, Ibsen
redan förut tecknad med mästare-
hand. Han kunde vara en köts-
lig kusin till Hjalmar Ekdal och
Ulrik Brendel, till byggmästare
Solness och till lille Eyolfs far.
Icke dess mindre är han lefvande
individualiserad och hans person-
lighet står fram i skarpa drag
för vår inbillning, då vi läst om
honom i boken eller sett honom
inkarnerad på scenen.

Han är en man på vansinnets
gräns. Skalden har i sin skil-
dring tydligt nog framställt ho-
nom som bekajad både med stor-
hets- och förföljelse-mani. Vi
göra hans bekantskap just samma
natt, som han dör. Bakom dessa
hans sista timmar ana vi, se vi
hans hela lif.

Och icke blott hans; också de
båda kvinnornas, hvilkas öde han
blef och hvilkas lycka det rygg-
radslösa snillet krossat under
sin monomana sträfvan mot mak-
ten, äran och guld.

Af de två tvillingsystrarne är
fru Gunhild Borkman den fysiskt
obrutna kvinnan med det frusna
hjärtat; Ella Renheim är den af
lidandet förädlade men fysiskt
vissnade. Hon verkar mera som
människa, medan systemen liknar
en snöjungfru, beundransvärdt
modellerad af den gamle mästarens
hand. Erhardt Borkman är en
ung man utan skarpt markerade
drag; han talar och ropar alltför
ofta, att han är ung och att han
måste lefva. Fru Wilton är en
kvinna, som — genom själfva
sin yttre apparition — skall öf-
vertyga oss om nödvändigheten
för Erhardt Borkman att lefva.

Då man såg henne framställd på
scenen som en liten framfusig
skönhet från Grenna, blef man
långtifrån öfvertygad om, att det
var nödvändigt.

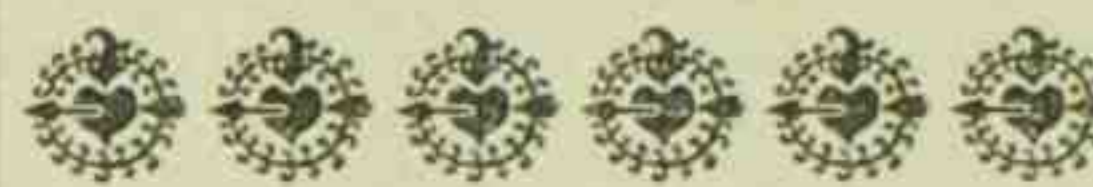
Tack vare August Lindbergs
framställning af hufvudrollen blef
uppförandet af John Gabriel Bork-
man en succés. Det kan väl
sägas ett och annat emot hans
tolkning — nu som alltid — men
hvad betyder det väl, att en re-
plik säges med ett annat tonfall,
än recensenten tänkt sig det vid
genomläsningen af dramat — om
hela människan tecknar sig så
skarpt som John Gabriel Bork-
man framstod vid denna föreställ-
ning. Han var den brutne man-
nen med de svindlande storhets-
drömmarne, den orolige, rastlöse
tvångslättingen, den öfvermodige
posören, det hänsynslösa jaget,
"den sjuke vargen". Han var
en fantast, som ägt ett hjärta en
gång, men som tvingat det till
tystnad, kvävt det som en liten
pipande fågelunge i sin viljas se-
niga hand. Han var — stort
sedt — just den man, Ibsen själf
i sitt skådespel manar fram för
vår inbillning.

Fru Gunhild Borkman spelades
af fru Dorch, hvars hela kyliga
konstnärstemperament borde ha
kommit bättre till sin rätt i en
sådan roll. Om hon misslycka-
des, berodde det mest derpå, att
hon sitter fast i ett gammaldags
manér. Hennes replikbehandling
är alltför patetisk; sådant kunde
vara god skådespelarekonst för ett
tjugotal år sedan; människofram-
ställning är det icke. Också verk-
ade hon synbarligen förstäm-
mande på sin yngre motspelarinna
i första akten, fröken Lundequist,
som af fru Dorch tvangs in i ett
alltför långsamt tempo och hvars
eljes naturliga och intelligent
replikbehandling derigenom icke
gjorde sig gällande. Att denna unga
skådespelerska har talang, tyckes
emellertid otvifvelaktigt; under
god ledning skulle den helt sä-
kert kunna utvecklas till någon-
ting verkligt framstående. Hen-
nes scener i andra akten, det
stumma spelet i tredje och hela
fjerde akten vittnade därom.

Om de öfriga är icke mycket
att säga. Herr Klintberg var i
början bättre än han var på slut-
tet. Framställningen af den unge

studenten lyckades; men de för-
cerade utbrotten af lefnadsbegär
klingade icke äkta. Måhända
kände han sig icke tillräckligt
inspirerad af denna fru Wilton
från Grenna; och i så fall må
det vara honom förlåtet!

Armand.

~ Stockholm ~

Konsten vid
Kungsträdgården.

III.

Ett och annat om kritiken
och artistbildningen.

Man skulle vara frestad att förvänas
öfver att konsten på den tal-
scen, som skulle vara landets främ-
sta, fått utan allvarsamma gensagor
utveckla sig bakåt ända tills den
glidit ned till ett stadium, som nära
nog är vanhedrande för ett land med
Sveriges kulturella ställning, derest
man icke kände de säregna förhållan-
den under hvilka den stockholmska
teaterkritiken arbetar. Först och främst
är den stockholmska allmänheten icke
alls kritiskt anlagd i fråga om konst.
Den har en naturlig benägenhet att
betrakta alla estetiska kritici som
onödiga bråkmakare. Man ser det i
dessa Operakritikens dagar. I hvil-
ket annat land som helst skulle ett
afslöjande af rutenheten vid en na-
tionell konstanstalt, motsvarande vår
k. Opera, lössläpt en storm af för-
bittring, som icke skulle lagt sig förr
än en rensning egt rum i Augiasstal-
let; men här sqvallrar man en smula
om affärens pikanta detaljer och —
hemtar härur förnyadt välvilligt in-
teresse för anstalten själf och dess
ledande män!

Hvad Dramatiska teatern angår,
uppväcker en hårdhänt kritisk be-
handling af dess ledare och sujetter
nära nog indignation. — »Hvarför
säger den herr sådana elakheter om
dessa artister? De äro ju älskvärda
människor, och man måste bekänna,
att de göra hvad de kunna för att
roa sin publik.» — Ur denna syn-
punkt se stockholmarna konsten och

Annonssregister.

Barclays Téer

äro till sin kvalitet de bästa och
billigaste. Té för kännare!
Viner af utsökta årgångar kunna
beställas från samma firma.
Se annonserna!

I Silwanders Herrekipering, Stock-
holm och Göteborg, finnes allt
hvad en gentleman behöfver för
att kunna uppvisa ett oklanderligt
yttre.
Se annonsen!

Cigaretten Yalta är billig och för
priset god.

Eminente heter en förträfflig mid-
dagscigar, som föres af Tobaks-
magasinet, Drottninggatan 31 Stock-
holm.

Herr E. Klemming, Mästarsamuels-
gatan 12 Stockholm, emottager
allehanda kommissionsuppdrag och
speditioner. Se annonsen.

Cigar sortererna Cleopatra, Las Veras,
Guld och cigar cigaretten Felix
från Jon Askulunds Cigarfabrik,
Linköping, rekommenderas.

Tandläkare Karl Elander.
N. Hamngatan 40.

Obs.!

Nyttillträdande
prenumeranter.

Vildens namn finnes införd i
svenska postverkets tidningstaxa
för 1897, under bokstafven G.

Göteborgstidningen Vilden.

Hvarje poststations föreståndare
är skyldig att tillhandahålla allmän-
heten denna tidningstaxa och att
mottaga prenumeration.

Pris för år: kr. 4.50
» » kvartal: » 1.20

Prenumerera strax! Eljes kom-
mer tidningen Er icke tillhanda i
så god tid, som Ni önskar.

Exp. af Vilden.
S. Hamngatan 2
GÖTEBORG.

Rikstel. 35 61.

E. KLEMMING, Stockholm,

Varuagentur & Speditioner,

ombesörjer förtullningar, inkasso- och kom-
missionsuppdrag, uppgör frakter, besvarar
förfrågningar omgående och billigt.

Kontor: Mäster Samuelsgatan 12.
(55) Allm. Telef. 76 48.

Cleopatra å 15 öre
Las Veras 12
Guld 10
Felix, Cigar cigarett 5
säljes i de bästa cigarraffärer.

Jon Askulunds Cigarfabrik, Linköping.
Fabrikens adress hos E. Klemming, Stockholm,
Mäster Samuelsgatan 12.

(56) Allm. Telefon 76 48.

Som **Specialité** föra vi uti vår nyetablerade
Cigarr-, Cigaret- och Tobaksaffär
en Bremercigar

Eminente,

hvars fina smak och arom bör tilltala
hvarje cigarrkännare.

Cigarren är för oss tillverkad af utsöktaste Sumatra- och Havannatobak och säljes till det låga priset af Kr. 10,40 pr 100.

Order från landsorten expedieras fraktfritt vid rekvisition af 200 cigarrer.

Desultom rekommenderas en mångfald nyimporterade cigarrar från de mest välrenommerade fabriker i Bremen, Hamburg, Holland samt Havanna-Cigarren.

Tobaksmagasinet. Drottninggatan 21 Stockholm.
Stoopendaal & Komp., Cigarrimporthörer.
Riks- och Allmänna Telefon, Priskurant på begäran omgående.

SILVANDERS
Herrekipering
Stockholm — Göteborg
Scotts berömda
HATTAR
Dents Handskar
Nyheter
Halsdukar o. Toilettartiklar

kritiken. Är det då underligt, om Dramatiska teaterns egna artister alltid äro öfvertygande, att en straffande recensent endast straffar på grund af personlig elakhet eller personligt agg?

En klick af de stockholmska recensenterna har gjort hvad den kunnat för att ge denna synpunkt ett sken af legitimitet. Dagens Nyheter har här som i så många andra afseenden, då det gäller ett depraverande af andras opinion, gått i spetsen. I årtal har man sett dess recensenter kila ut och in mellan Dramatiska teaterns kulisser, knyta intima band med direktör och sujetter, kalasa med dem och smeka dem. En dag förvandlades dock plötsligt denna mångåriga intimitet till en nära nog hatfull köld. Hvad hade hänt? Hela Stockholm drog sina sluisar då Dagens Nyheter plötsligt började svänga så sträng en förlä!

En annan ledande Stockholmstidning har af mera oegennyttiga skäl tagit Kungsträdgårdskonsten i beskärn mot hotande reformatörer. Den tidningen är hr August Lindbergs oförsämlige flende i Stockholm; hvarje gång hr Lindberg uppträder på någon stockholmsk scen sitter dess ur många synpunkter synnerligen aktningvärde, grånade recensent i foyern och driver propaganda på mellanakterna mot den ohyggliga Lindbergska »onaturligheten». Man ser vid sådana tillfällen ej sällan hr Fredrikson derest han är på platsen, sluta sig till det kotteri, som ähör den grånade; och direktören aktar vid sådana tillfällen icke för ringa att antaga en regissörs skepselse...

Ja, den stockholmska teaterkritiken har sina sidor! Hårom dagen läste man i en tredje tongifvande tidning, hvilken jägta efter att visa absolut originalitet och oberoende, på tal om Vasateaterns Borkmanföreställningar, att hr Svennberg begrep den pjesen mycket bättre än hr August Lindberg; — skilnaden var bara den, att hr Lindberg hade förmågan att få folk att tro på hans prestationers märklighet! — Skall man le eller förgås öfver denna recensentvishet, som gör till föremål för klander hvad som i alla dagar bör anses för en skådespelares och teaterledares högsta prof på kapacitet? — Du gode Gud — om teaterfolket vid Kungsträdgården fick oss att tro på deras prestationers märklighet, hvad vore det då för nöd?

Men nu är der nöd på färde, och det är detta som bör föranleda hvar och en, hvilken har att behandla Kungsträdgårdskonsten, att först draga af silkesvantarna, derest han har för vana att använda sådana! Om hr Ranft och hans Vasateater skulle spela dåliga pjäser, det är måhända närmast en privataffär mellan hr Ranft och hans plånbok och först i andra rummet en betydelsefull kulturfråga. Men det sätt hvar på den teater, som har till speciellt uppdrag att representera scenkonstens höjdpunkt i landet, fyller sin uppgift är i främsta rummet en maktpåliggande nationell kulturfråga, och vanskötsel och missbruk äro härvidlag oförlätliga.

Det är ett obestriddt sakförhållande, att Kungsträdgårdskonsten sådana den nu bedrivs icke blott icke gagnar den nationella kulturen i den mån denna sammanhänger med den dramatiska konsten, utan har tillfogat densamma svåra skador, som icke på många år kunna repareras.

Den första skadan är sänkandet af smaknivån hos publiken, som nu, äfven därest en reformation mot all beräkning skulle kunna åvägabrings, sannolikt skulle under en lång följd af år betrakta de ädlare stråfvandena som »tråkiga».

Den andra skadan — och jag är frestad att betrakta den som den farligaste — är själfva skådespelareyrkets inre förfall. Kedjan af tradition, som borde förbinda den nutida konstutvecklingen med den föregående är nästan fullständigt afsliten; den nuvarande skådespelaregenerationen, som håller på att betänkligt åldras kan icke längre åter hopknyta den, och någon ung konstnärsgeneration som ville och kunde bygga en ny konst på den gamlas ruiner, existerar icke af det goda skäl, att existensmöjligheter förvägrats den. Det finnes en »dramatisk elevskola», men undervisningen der står synnerligen lågt i kurs, och den kan icke locka begäfvade elever, derför att dessa icke ha några som helst utsigter att slå sig fram på banan. De äldre, långt ifrån att kärleksfullt understödja de unga, ha emot dem uppställt associationens egoistiska, öfverstygliga mur. För ett eller annat decennium sedan hände det ej sällan, att begäfvade Upsala-studenter kunde få lust att lemna universitetet för att egna sig åt den lockande dramatiska konstnärssbanan. För sådana tendenser har associationen rest en verksam bom. Dramatiska teaterns elevspektakel, som bruka förekomma om våranne, ge ett intyg om att skådespelarekonsten i detta land har stora utsigter att i frid få dö sotsdöden. Finnes någon ungdom med goda ansatser, så är det icke vid Dramatiska teatern han får lof att utbilda dessa. Han kan vara lycklig, om han tages upp af någon trupp utanför denna teater såsom fallet nu är med hr Hillbergs unge son, åt hvilken ej ens faderns inflytande plus ynglingens egna anlag kunnat jämna vägen — något som också föranledt att hr Hillberg senior nu spekulerar på att lemna det ramlande konstemplet vid Kungsträdgården.

Men hur kan själfva skolan undgå att råka i förfall, när vi se, hur lärares konstnärliga färdigheter undergå en bedröflig själfupplösning? Ingen entusiasm, ingen rapport med de unga konstnärliga strömningarna ute i världen förekommer eller får lof att förekomma inom Dramatiska teaterns association. Föreningsbandet med nutidens konst är nästan likaså fullständigt afsliten som med förtidens. Dramatiska teatern är i det väsentliga inskränkt till att odla en konstart, som är utan rot i hemlandets jord och som icke ens längre är modern — i Paris, derifrån den kommit!

Det skulle vara lätt att påvisa, huru dessa anomalier förderfvat eller hålla på att förderfva äfven de bättre begäfvade bland Dramatiska teaterns personal. Tragikern hr Hillberg har

fått bita sig in i ett manér, som gör själfva hans uttal obegripligt — en oklar, hväsande röst mellan sammanbitna tänder —; tragediennen fru Fahlman har aldrig fått utbilda sig till tragedienne, och det verkar oblandadt komiskt att se hennes lilla runda och yppiga gestalt anstränga sig att åstadkomma ormlika och lidelsefulla krökningar, när det gäller att tolka den stora passionen; underbarnet Lotten Seelig har blifvit en oskolad experimentatris som kan göra en scen dräglig och en annan odräglig och häpnadsväckande rå; hr Penonne utbildar sig raskt, men omedvetet i clowngenren med rörelser som en marionett och tonfall och mimik som — ja som en clown; fru Hartman spelar allt yngre goss- och flickroller, ju längre hon lever, men alla hennes försök att spela ingenne ha ganska sorgligt misslyckats; om hr Fredrikson skola vi icke tala, eftersom han i det närmaste är ur spelet. Vilden erinrar mig att fru Sandell existerar; — jag hade nästan glömt det, men det är förlåtligt, ty man får så sällan se henne! Så är det slutligen en ung begåfning som heter fröken Jansson och som tagit en del ömsinta hjärtan med storm, derför att hon nyligen i »För kronan» spelade en zigenerska med hvitpuddr (!) ansikte och med en röst, hvars jämmerfulla tonfall ännu skära i mina öron. Aldrig hade jag drömt mig en zigenerska sådan!

Men nog med exempel och premiss, som kanske förefalla odiösa på mer än ett håll!

Det återstår nu blott att draga konklusionerna. Men dervidlag behöfver den ärade läsaren icke min hjälp. Vilden har redan framlagt dem i en efterskrift till min art. II Jag är fullständigt enig med honom i, att de tre förnämsta villkoren för Dramatiska teaterns återuppriktande äro: en finbildad och respektifigvande chef; August Lindberg som regissör samt; nödig komplettering och utgallring bland personalen. Som fjerdte önskningsmål skulle jag ha lust att framställa: ett nytt slags recensenter inom Stockholmspressen: mindre intresserade af de spelandes personer och något mera intresserade af konsten. Men detta är en s. k. from önskan, i hvilken det just på grund af dess hopplöshet ligger något vackert och rörande — någonting, med ett ord, som passar till afslutning på denna lilla artikelserie.

L'inconnu.

Hett bakom operans kulisser!

Efter Aftonbladets uppseendeväckande artikelserie — af signaturen *Oliver Morton* — har nu också en annan stockholmsstidning, det numera mycket vakna *Svenska Dagbladet* uppläzt den brännande frågan till behandling. Här är det en man, kallad *Svegfried*, som för ordet. Också han kommer till samma resultat och framställer samma fordran, som den allmänna opinionen för länge sedan accepterat: Herr Rundbergs verksamhet vid operan har varit och är till skada för de fosterländska sånggudinnorna. De kunna icke trivas under samma tak, därför bör herr Rundberg göra operan och operans chef den tjänsten, att själfmant draga sig tillbaka.

Kammarcher Buréus position som ryggstöd åt herr Rundberg är nemligen i själfva verket obållbar. Och chefen kan icke, får icke göra sig solidarisk med alla de ofta naiva,

alltid krampaktiga försök, som herr Rundberg gör för att hålla sin maktställning.

Starkare ord än de som brukats i denna strid, ha icke på länge stått att läsa i den svenska pressen. Aftonbladet har till och med, för att framvinga ett svar af operans chef, låtit undfalla sig nedanstående drastiska hotelse:

Om vi eller någon annan i morgon dag uppfordrade publiken att demonstrera för eller emot, så äro vi öfvertygade om, att det resultat, som skulle framgå ur en sådan votering, skulle för hr Buréus souschef och möjligen äfven för honom sjelf blifva det mest förkrossande nederlag.

Till de tidningar, som yrka på herr Rundbergs afgång, har nu också *Vårt Land* slutit sig. *Dagens Nyheter* har gjort sig till organ för operadirektionen genom att utan kommentarier intaga notarius publicus Millars officiella attest angående det signifikativa förtroendevotum, operadirektionen lyckats förskaffa sig.

Pikant är Aftonbladets framställning af herr Rundbergs misslyckade försök att tillskansa sig ett förtroendevotum från korpersonalen vid Operan. Ehuru kuppen var väl förberedd, misslyckades den och upphofsmanen fick ett indirekt miss-troendevotum i stället för den moraliska borgen, han friade till.

Däremot lyckades han bättre med sin vädjan till operans artister. Här hade han engagerat en så utmärkt tenor som herr Ödman till att sjunga den nuvarande regimens lof. Ehuru partiet icke hörde till de lättare och kanske icke heller just låg för herr Ödmans röst, sjöng han det till slut en hjeltetenors bravour. Dock påstås det, att infonationen i början varit en smula falsk.

Som recensent var den opartiske Notarius publicus tillkallad. Eljes voro inga tidningsmän inbjudna.

Den seger, som operadirektionen därmed vann, reducerades emellertid snart nog af Svenska Dagbladet till en Pyrrhus-seger. I en artikel med öfverskriften: *Huru operaledningen skapar förtroendevota*, meddelas intressanta detaljer angående i-scen-sättningen af denna kupp, och det befanns att herr Rundberg därvid gått till väga med en — låt oss säga — energi, som nästan öfverträffar allt hvad han i regie-väg åstadkommit vid operan.

Klockan 7 sammanträdde personalen, klockan blief nära half åtta innan herr Ödman hade slutat sin lofsång till systemet; klockan half åtta skulle spektaklet börja. Tiden medgaf ingen diskussion.

Den offentliga föreställningen började, i enlighet med chefens medgifvande, tio minuter efter utsatt tid. I annat fall skulle demonstrationen icke kunnat bli af.

Svenska Dagbladet slutar sitt referat af detta spektakel bakom kulisserna med följande ord:

Men man misstager sig grundligt om man tror, att man på detta sätt skall lyckas vilseleda allmänhetens omdöme om förhållandena vid k. operan. Tvärtom skall, hoppas vi, allmänheten af dessa manövrer få en anstöt att se ännu mera klart i denna sak, och det är pressens uppgift att dervid vägleda opinionen, en uppgift, som vi för vår del ingalunda skola undandraga oss.

Ännu en gång

John Ericson-komitén.

En insändare skriver:

Ärade Vilde!

Det tycks mig, som skulle Ni, i föregående artikel, icke ha uttömt det intressanta ämnet om John Ericsons-komiténs mystiska verksamhet. Tillåter Ni mig, som icke är fackman, men som är varmt intresserad för konsten i allmänhet och för min stad i synnerhet, att framställa följande frågor?

Ha särskilda inbjudningar att deltaga i pristäffingen utgått till alla någorlunda framstående svenska bildhuggare? Ha också Börjesson och Lundberg fått sådan inbjudan? Och kan det vara möjligt, att de afhållit sig från täflan af den grund, Ni antyd?

Ha de till den första täffingen insända skisserna efter juryns utlåtande varit offentligen utställda? Och i så fall: finns det så ringa intresse i Göteborg — för en fråga af så stor vikt — att de dagliga tidningarna icke ansett sig böra egna den ringaste uppmärksamhet?

Då den första täffingen blef utan praktiskt resultat och då ingen ny offentlig täflan sedan utlysts — hvarifrån komma då de förslagskisser, som sedermera varit underställda juryns dom och af hvilka en vid komiténs senaste sammanträde blef antagen? Har komitén på enskild väg infordrat nya förslagskisser från en eller flera bildhuggare?

Och i så fall: Komma dessa förslagskisser icke att offentligen utställas?

Har någon kritik af komiténs verksamhet varit synlig i någon af Göteborgs dagliga tidningar? Äro dessa dagliga tidningar så blottade på intresse för saken, att de utan vidare finna sig i det sätt, hvar på en för staden så pass viktig angelägenhet behandlats? Att Handelstidningen icke har skäl till opposition, är solklart. Men ämna de andra dagbladen verkligen tala den missaktning mot deras läsare, komitén visat genom att icke offentligen utställa den nu senast antagna förslags-skizzen och dess medtäflare?

Göteborgare.

Ärade Göteborgare!

Det var mycket frågor! Aldrig trodde jag att det fanns så mycken frägvishet i Göteborg! Jag skall nog akta mig för att svara. Jag låter helt enkelt frågorna gå vidare.

Vilden.

Konst och vainsinne.

I en korrespondens till *Vort Land* (det danska) skildrar Erik Lie ett besök å ett hospital i Paris.

Han skriver häri bl. a. följande: — Låt oss till sist besöka mina konstnärer, utbrast hospitalsläkaren. De äro min stolthet... Det märkliga är nämligen, att de sinnesförvirrade emellanåt blifva nästan fullständigt normala, när de åter sättas till det arbete hvarmed de sysselsatt sig, innan deras hjerna kom i olag. Särskildt är detta fallet med konstnärer och konstamatörer. Det är så att säga min egen personliga »upplinnings».

— För ett halft år sedan, fortsatte doktorn, stod jag ute i trädgården och samtalade med en af patienterna. Så säger han plötsligen till mig: »Jag har en sådan lust till att teckna.» Nåväl, jag visste att mannen förut sysselsatt sig med

teckning och jag skaffade honom därför svartkrita, blyerts och papper. Från det ögonblicket blef han som förändrad: från morgon till afton sitter han nu och tecknar, och det är verkligen ganska talangfulla ting han åstadkommer. Jag har låtit en del andra patienter följa hans exempel. Det är märkvärdigt, hvilket lugnande inflytande detta haft på dem. Ja, här kan ni själf se.

Doktors nyckelknipna rasslade. Vi trädde in i ett stort rum med fyra fönster. Vid dess sutta en tio å tolf personer framför sina stafflier och arbetade. En målade, en annan tecknade, en tredje modellerade. Ingendera af dem sag upp. De tycktes alla fullständigt absorberade af sin konst.

Jag gick bakom flera af dem. Det var rent af förvånansvärdt att se deras produkter. De verkade icke endast fullkomligt normalt, utan vissa af dem voro verkligt fin konst.

Der funnos sålunda ett par landskap, som kunde ha varit utställda på hvilken utställning som helst. Ingen skulle kunna ha sagt att de härstammade från en sjuk hjärna.

Blott en taffla verkade något egenomlig. Det var en kopia efter en fotografi af Rosa Bonheurs bekanta »Plöjande oxar». Hornen sutto nämligen icke i pannan utan voro anbragta på djurens underkäkar.

— Antagligen ett nytt slag af symbolism, anmärkte doktorn smående, i det vi åter spatserade tillbaka genom de långa korridorerna.

Genom tidningarne har nyss gått en notis af ungefär följande innehåll:

En redaktör i Texas saknade spaltfyllnad en dag. Goda råd voro dyra! Han fyllde en sida i sitt blad med citat ur bibeln och anmärkte i en not: »Helt visst innehåller denna sida någonting som är alldeles nytt för de flesta af våra läsare.»

Mannen är ändå en dufunge mot redaktör Saxgren i Göteborg. En dag då denne beryktade saxare saknade spaltfyllnad, klippte han en artikel, som konkurrent-tidningen *Morgonposten* innehållit: »Om god ton och anda i pressen», och som var full af smällande kindpustar mot herr Saxgren själf.

Icke för thy inledde klipparen sitt rof med några ord af det varmaste erkännande!

Sedan dess afvaktar man med spänning underrättelse om, hvad saxen skall råka klippa härnäst.

Sättarenissens humor!

Christiania-tidningen *Norske Intelligenssedler* har innehållit ett par artiklar af en medarbetare, som besökt Stockholm. Han skildrar Sveriges hufvudstad och dess innevanare med mycken välvilja och refererar ett samtal med en mystisk person, som yttrar någon sympati för tanken på en gemensam utrikesminister. Hvarefter, norrmanen replikerar:

»Så långt kunna vi alltså komma i Sverige genom att kräffa egen norsk utrikesminister; kräffa vi *berusade* unionens upplösning, så få vi kanske Sverige att tillåta den »egne».

Hvarefter bladet i nästa nummer upplyser:

»*Berusade* är tryckfel i stället för *därefter*».

Pan — i nutid.

De dagliga tidningarne meddela, att återigen en frireligiös »prest», nykterhetstalar m. m. gjort sig skyldig till groft sedlighetsbrott och derigenom kommit i kollision med 18 de kap. i strafflagen. Häkttningsorder är utfärdad mot syndaren, men han

har funnit det fördelaktigast att försvinna. Det tros att han flytt till Norge.

Antagligen! Han slutar väl som pastor Oftedals adjunkt; såvida han icke dessförinnan skulle råka att bli hängd.

En byst öfver *Paul Verlaine* är man betänkt på att uppställa i Jardin de Luxembourg i Paris.

Redan i början af förhöret är tillsatt en komité med Stephane Mallarmé och Francois Coppée i spetsen. Men denna komité hade knappast hunnit träda i verksamhet, förr än Verlaines förläggare Leon Vanier utgaf en del af Verlaines efterlämnade dikter under titel *Invectives*. Dessa dikter voro ej annat än beklagansvärda nidvisor öfver skaldens samtida, skrifna i hans olyckligaste ögonblick och inköpta af Vanier till ett pris af 5 francs per styck. De framkallade en storm, som bröt lös dels mot sjelfva dikterna, dels mot Vanier, och som hade till följd, att Verlaine-stodens komité då nödgades uppgifva sina planer.

Nu är emellertid *Invectives* redan glömda, Vanier lagd på bår. Och nu har komiten beslutat att återupptaga sina arbeten.

En allmän internationell subscription till resande af en Verlaine-stod öppnas den 15 dennes.

John Ericsons-komiténs officiella organ, Handelstidningen, meddelar i tisdags, att det verkställande utskottet »i dagarne» under tecknat kontrakt med herr *Ingal Fallstedt* om utförande af statyn i enlighet med den af herr Fallstedt inlämnade skizzen.

Vidare: Att arkitekterna Rasmussen och Thorburn anmodats före den 1 Mars inkomma med förslag till postament.

»Förhoppning finnes dessutom», tillägger Handelstidningen, »att äfvenledes från herr Fallstedt nytt förslag till piedestal skall inkomma, så att samtliga förslagen på en gång kunna underkastas pröfning.

Den salomoniska domen är således delvis uppbädd!

En *kjortel-diskussions-möte* har nu också hållits här i Göteborg, ehuru under betydligt matare stämning än i hufvudstaden. Det var i måndags spektaklet hölls.

Vilden, som artigt nog ihågkommit med biljetter (för hvilken uppmärksamhet han härmed ber att få uttrycka sitt värdsamma tack) hade naturligtvis infunnit sig med sakkunnig kvinnlig auktoritet vid sidan.

Ett referat af mötets förhandlingar skulle endast konstatera, att knappast ett ord, som sådes, var nytt för dem, som i tidningarne fäst de kryddade referaten af *kjorteldiskussionsmötena* i Stockholm. Den föreslagna reformens nödvändighet skulle skärskådas ut en mängd synpunkter: den hygieniska, estetiska, moraliska (i ekonomiska etc.; men det blef just intet skärskådande af Åhörarinorna sutto stumma; ingen ville yttra sig. Mötets regissörer och regissörer kämpade en förtvillad kamp för att hålla diskussionen flott, men utan resultat. Tystnaden var ofta nästan pinsam.

Ett upplifvande moment och en ny synpunkt tillfördes diskussionen genom ingenjör Ekmans beslutsamma framhåfvande af de långa kjolarnes förkastlighet från eldfarans synpunkt. Herrar bruka ju kasta glödande cigarrer på gatorna och damerna sopade dem upp med sina släp.

Om chefen för Göteborgs brandkår varit tillstades kunde detta uppslag möjligen ha givit anledning till en smula dryftande; men nu vardi

däraf intel och tystnaden föll endast dubbelt tung öfver församlingen, sedan denna lilla eldghimt försvunnit.

Naturligtvis antogs en resolution och naturligtvis tillsattes en komité.

Konsul Johan Ekman dirigerade tystnaden med mycken själsnövar.

Ögonblicksbild.

Skridskotåfningen i söndags.

Ett vinterlandskap i blåvioletta färger. Solen står lågt på himmeln och färgar ansikten och drivvor röda.

Vinden hviner och frosten biter, men ungdomen blossar lika freiskt ändå. Ur strålände ögon skjuta klara blixar.

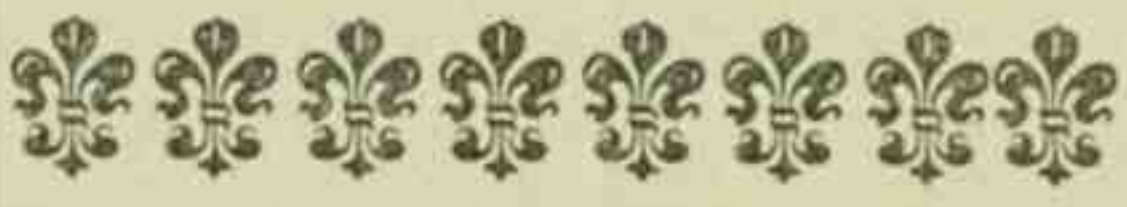
Allas blickar äro fästade på dessa som ä stälkladd fot susa fram öfver den långa elliptiska banan. De fortsätta hvar på hvar, de öka allt jemt sin hastighet. När man tror alla deras hemliga krafter uttömda, då först träda de i dagen och man ser viljan spädda deras muskler med förnyad kraft.

Och dessa, som med mjuka, smidiga rörelser glida fram i harmoniska lågar! De rista ändlösa arabesker öfver den glatta ytan, de böja sina lemmar i rytmiska vågor, de draga ihop sig till vilda piruetter och höga språng.

Är det ej ett skådespel, som tändar fröjd i hjertat, då man ser dessa oförbrukade ungdomskrafter slå ut i full blomstring? Glömmer jag ej min egen sorg öfver ett lif som brutits i förtid, synes det ej meningslöst att sörja öfver grusade förhoppningar, då jag ser, att det ännu finnes så mycket som kan tro och segra i lifvet?

Ungdom, dina rodande kinder, dina klara blickar låta nya springkällor välla fram ur min barn!

Maurice.

En appell till Verldssamvetet.

Måste man ej med beundran stanna framför den eviga fredens titaniske stridsman? Hvilka stormar i världsbladen och hvilken oro i världen manar han icke fram, för att dermed nå till det stora lugnet.

Att det stora lugnet måste komma derpå kan väl ingen tvifla! Hvarje storm måste ju efterföljas af en vindstilla — ehuru hvarje vindstilla troligen också följes af en ny storm.

Den storm, som nu nästan dagligen röres upp af Björnsterne Björns sons verldsbreda pennan, skall väl också en gång bedarra. Det kommer att bli en ljullig frid den dag, då skaldekongen tiger.

Måhända är dock den tidpunkten ännu lika aflägsen som den dag, då den eviga freden äntligen upptrinner öfver verdens nationer.

Vi som nu leva i dessa eländiga krigstider och som alltiemt väckas ur vart farliga lugn af de Björns sonska stridsfanfarnerna till fredens åstadkommande, vi få emellertid finna oss i att stormen alltiemt drar fram öfver våra hufvuden.

Och måste vi ej med vördnad och beundran böja våra stormomsusade hjessor?

Hvar sågo vi väl någonsin en kämpe som alltiemt led nedslagen, och som dock alltiemt ånyo framträdde med allt större och allt mera storslagna planer?

Knappast har hans senaste plan till verldsfredens ernående strandat mot den oövekliga logkens hårda klippor, förr än han genast är färdig med en ny, som långt öfverträffar den föregående.

Det är Björns sons senaste förslag, hans *appell till Verdenssamvittigheten*, hvarpå jag syftar.

Ur *Politiken* för den 8 de dennes framstrålar denna herrliga idé öfver den af stridstumult förörkade världen.

Frågan om, hur de små staternas neutralitet bäst, lättast och säkrast skall ernås, sysselsätter skaldens tankar.

Och han tror sig ånyo ha funnit en utväg.

Han har funnit, att hos de små staterna fins allt det som är godt, allt det som de stora staterna icke

ega. Der fins ensamhet, fredsamt, sundhet och själfbeherskning.

Han frågar sig därför: själf Skulle »verldspanernas», »verldstankarnes», »verldshandeln» och »verldsrådskans» stora folk verkligen hafva råd till att att undvara de små folkens och samhällenas samvetsgranna själsdjupa bidrag, vare sig i form af karaktersegenskaper, eller socialt arbete, literära och konstnärliga studier och öfversigter, eller vetenskapliga och industriella upptäckter?

Nej, svarar han sig själf naturligtvis. De små staterna måste bibehållas; men de måste bibehållas utan militärbördor, hvilka skulle draga dem till jorden och afleda dem från deras säregna uppgifter samt fråntaga dem modet att vara *föregångsfolk*. Nu liknar de små staternas lif förskrämda stackares, som sitta i hvar sitt hörne och kika upp efter det svårshugg som skall göra slut på deras lif.

Och medlet till deras räddning? Jo, alla de 8 små staterna i Europa, Danmark, Sverige, Norge, Holland, Belgien, Luxembourg, Schweiz och Portugal, skola sammansluta sig och framställa en enstämmig och inträngande appell till de stora staternas »*Verldssamvete*».

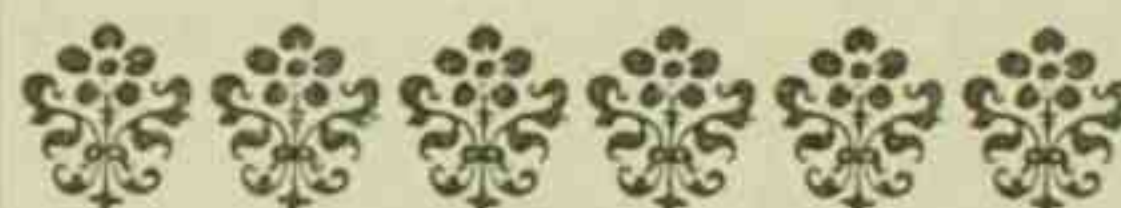
En appell, säger skalden, som öfverbevisar om, att i de små staterna, i respekten för dem, hafva de stora *det värn mot sig själfva*, som kvinnan njuter vid mannens sida. Att de stora staterna genom ödeläggande af de små *dräpa det goda exemplet, den sista förmaningen, den yttersta möjligheten för omvändelse*.

Björnson tror, att genom en dylik appell skulle de stora staternas verldssamvete vakna. Det skulle sedan med mera välvilliga blickar betrakta dessa små, som nu sitta i hörnen och kika, samt göra allt för att bereda dem tillfälle att som banbrytare visa de stora vägen.

En skalds drömmar! I stället för att befatta sig med den rama reella verkligheten, frammana de en ny, hittills osedd verklighet!

Inom denna Björnsons egen verld blifva de stora och mäktiga förvandlade till godmodiga välvilliga nallar, som låta leda sig i band af oss småttningar. Det är ett verkligt Eden, der det lilla blir stort och det stora litet. Ack om världen vore sådan!

John Gray.

Insända böcker.

Från Wahlström & Widstrand, Stockholm).

Om svenskarnes lynne, af Verner von Heidenstam, med en mycket stanningsfull och vacker omslagsteckning af G. Ankarcrona.

Sveriges modernaste diktare, C. J. L. Almqvist, af Ellen Key, med ett synnerligen karakteristiskt porträtt af Almqvist på gamla dagar.

En läkare, af Ernst Beckman, med porträtt af doktor Ernst Westerlund.

Alla dessa broschyrer, af hvilka de två sistnämnda också prydas af en del andra illustrationer, äro särtryck af artiklar, ursprungligen publicerade i tidskriften *Ord och Bild*. Också kallas serien *Skrifter utgifna af Ord och Bild*.

Idén att på detta sätt göra värdefulla artiklar, som upptagits i tidskriften, tillgängliga för en större läsekrets, är god. Mätte fortsättningen hålla hvad början lofvat. Uppmuntran från allmänhetens sida skall då säkerligen icke uteblifva, ehuru priset på hvardera häftet nog kunnat sättas en smula lägre än som skett. Hvar för icke hellre kodylera en sådan affär på billigt pris och tiudubbel spridning? Den ekonomiska behållningen skulle icke ha blifvit ringare därigenom — och hvar häfte, som sprids, är ju en annons för tidskriften.

Samtidigt med dessa broschyrer har också det första häftet af *Ord och Bild* för 1897 insändts.

Att denna tidskrift förtjänar uppmuntran har enhälligt framhållits af pressen. Det är också sant, men *Ord och Bild* förtjänar också kritik. En smula kritik, besjälad af sympati för tidskriftens existens, är ofta nyttigare, än den entoniga och intesägande lofsång, som tidningarne hittills i allmänhet bestått.

Om utgivarens kapacitet att sköta *Bild*-afdelningen kan intet annat än godt sägas. I det fallet är han antagligen just rätt mannen. Mot *Ord*-afdelningen, sådan den sett sig under de år, tidskriften existerat,

skulle väl en del anmärkingar kunna göras, om det icke vore *post festum*. Utgivaren har icke någon säker literär smak. Han har ofta haft värdefulla bidrag. Men han har icke haft förmågan att sofra: allt för mycket haltlost kram har fått smygga sig in bland det värdefulla och — någon gång — snillrika. Bland annat har *Dagboken*, som skulle representera kritiken, framställt ett varnande exempel på, hur en god idé kan parodieras. Också där har det funnits en och annan god uppsats, men i allmänhet har omogenheten alltför frött fått driva sitt spel i dess spalter. Omedvetet parodisk var också utgivarens artikel i fjolårets årgång, då han fått den luminösa idén att fira tidskriftens 5-års-jubileum och af den anledningen biograferade och porträtterade en mängd människor, som tecknat aktier i tidskriften eller på annat sätt lemnat ekonomiskt understöd.

Det nu utkomna första häftet af årgången 1897 är emellertid — glädjande att erkänna — både i *Ord* och *Bild* en mönsterpublikation. Det har en omslagsteckning af ingen mindre än Albert Edelfelt, meddelar för öfrigt tre af Carl Larssons freker i Nationalmuseum, en illustrerad uppsats från Runeborgs värld af professor Werner Söderhjelm (som enligt tillkännagivande på titelbladet också är redaktionens ombud i Helsingfors ett godt val!) Bland dem, som bidragit till *Ord*-afdelningen märkas dessutom Carl Snoilsky, hvars vackra minnesblad till Edward Grieg presenterar sig inramadt i en vignett af Edelfelt; *Per Hallström*, som lemnat en liten skizzen från konstnärslivet under titeln *En uppgörelse*; och *Tor Hedberg*, som i sin dikt *Kärlek* funnit ett vemodigt gripande uttryck för en djup och innerlig känsla.

I *Dagboken* lägger man med särskild tillfredsställelse märke till signaturen H—n L., som lemnat en annälsan af *Helena Nybloms: Fantasier*. Om denne kritiker kan det verkligen sägas, att hans kärlek till litteraturen klingar fram i allt hvad han kritiserar. Det är värdt att lägga märke till, ty det är eljes så sällsynt i våra tider.

Ar. L.

Författareföreningens medlemmar.

I anledning af artikeln *En pepprad motion* i föregående numret har *Vilden* mottagit nedanstående icke mycket öfvertygande, genmäle:

Vildens Redaktion,

Göteborg.

Herr Redaktör!

Då någon tryckt förteckning öfver Sveriges Författareförenings medlemmar ännu icke utkommit och någon skriven mig vederligen icke förefinnes på annat håll än hos föreningens skattmästare och sekreterare, förde Ni vara af den vänligheten att snarast möjligt antingen publicera hos följande lista eller, om tidningens utrymme icke skulle medgifva detta, justera Eder i n:o 6 afgifna karakteristik af föreningen i den riktning, som sundt omdöme och dito rättskänsla hos enhver normalt anlagd person lär utvisa. Utan att här i öfrigt ingå i någon kritik af Eder kritik af motionen, vågar jag emellertid för min ringa del tänka och tro, att det i denna s. k. »poliska riksdag» finnes minst lika mycket af god smak, estetisk omdömesförmåga och öppen blick för olika literära strömningar representeradt, som i — ja, som i hvilken annan svensk institution som helst.

Med utmärkt högaktning

Axel Raphael,

Svenska Författareföreningens Sekreterare.

Stockholm 8 febr. 1897.

Der Raphaels påstående, att det i Sveriges författareförening finnes lika mycken estetisk omdömesförmåga »som i hvilken annan svensk institution som helst», kan svårigen bestridas. Men det var ju icke detta som skulle bevisas! Det borde väl

snarare bevisas, att det i författareföreningen finns mera estetisk omdömesförmåga, än i hvilken förening som helst.

Här följer listan, som skulle jäfva *Vildens* omdöme.

Förteckning öfver

Sveriges Författareförenings medlemmar i februari 1897.

Adelsköld, Cl.
Almqvist, Herm.
Agrell, Alfhild
Alkman, Edv.
Almqvist, Victor
Ameen, Elin
Arfvidsson, Alvar
Angered, Strandberg,
Hilma
Ameen, Georg
Anholm, Maria
Beckman, Ernst
Björkman, Göran
Bensow, Oscar
Björlin, G.
Bergman, Johan
Bondesson, Aug.
Braunerhjelm, Augu-
sta
Bäath, A. U.
Butenschön, Andrea
Blanche, Thore
Böttiger, John
Bowallius, Carl
Bergström, Gustaf
Bildt, Carl
Beskow, Elisabeth
Berg, Wilh.
Claire, Jane Gernandt
Centervall, J.
Clove, Alma
Damm, Ivar
Djarclo, G.
Elkan, Sophie
Erdmann, Nils
Elmblad, Sigrid
Ekeröth, C. H.
Evers, Edv.
Edgren, Hjalmar
Ericson, Reinh.
Fallström, Dan.
Flodmark, J.
Fenk, Lars
Fries, S. A.
Geijerstam, G. af
Geijerstam, K. af
Gullberg, Gust.
Granberg, Olof
Heidenstam, V. v.
Hallström, Per
Hermelin, Olof
Hofsten, Johanna v.
Hedenstjerna, A.
Holmberg, C. Bäath
Hjärne, Har.
Hedberg, Frans
Hedberg, Tor
Hedberg, Valborg
Holmgren, Frith.
Holmgren, Anne M.
Hedin, Sven
Hammarskjöld, Agath.
Josephson, Ludv.
Järlin, Axel
Idström, Ellen
Josephson, Ernst
Jacobsson, Harald
Kraemer, Rob. v.
Kraemer, Lotten, v.
Kleen, Emil
Key, Helmer
Klueckowström, A.
Kerfstedt, Amanda
Kiernan, Anna Wah-
lenberg
Koersner, W.
Karlfeldt, Axel
Keyser, Hildor

Lindhe, Vilma
Lagerlöf, Selma
Lagergren, Claes
Lundström, Isid.
Leverin, Oscar
Lundqvist, Ernst
Lundin, Claes
Lundegård, Axel
Lundström, Georg
Lindgren, Hellen
Lundström, Johan
Langlet, Mathilda
Lundberg, Ellen
Lindgren, Adolf
Linder, Nils
Lundell, J. A.
Michaelson, K.
Mörner, Birger
Meijer, Bernh.
Melanders, Rich.
Mellin, K. A.
Meyerson, Gerda
Nordensvan, G.
Nordling, Joh.
Nycander, Fredr.
Nordlund, Sigrid
Nordensvan, C. O.
Oliverson, Ros.
Paul, Adolf
Roos, Mathilda
Raphael, A.
Rosenius, Jos.
Roos, Anna
Risberg, Bernh.
Snellsky, C.
Svahn, O.
Schöldström, B.
Staaff, P.
Steffen, G. F.
Strindberg, A.
Söderman, Sven
Steffen, Rich.
Samzelius, Hugo
Svensen, Emil
Sjögren, Otto
Söderberg, Hjalmar
Smith, Carl
Stavenow, Ludvig
Stadling, Julius
Strandberg, Carl
Sandberg, Hjalmar
Svanberg, Johannes
Scheele, Fr. von
Tigerschöld, H.
Tenow, Elna
Thysselius, Erik
Törneblad, Ragn.
Trolle Bonde, Carl
Wastberg, Anna
Wrangel, F. U.
Wettergrund, Jose-
phina
Vigström, Eva
Wranér, H.
Warburg, Karl
Wallmark, Ernst
Wahlén, Karl
Wrangel, Evert
Werner, K. F.
Wallin, J. P.
Westrin, Theod.
Zethren, A. G.
Åkerhielm, Gust.
Odman, Jenny
Odman, N. P.
Öman, V. E.

I nästa nummer skall *Vilden* tillåta sig några reflektioner i anledning af denna skrivelse.

Tolf månader.

En kärlekshistoria

af

H. Wilhelmsson.

(Forts. och slut från föreg. nr.)

Oktober.

Suckarnas månad.

Regnet slog mot rutorna och plaskade från rännor och tak; ingen störande solstråle glittrade i orolig lek öfver golvets hvita bräder. — Jag har varit sjuk, och min värdinna har vårdat mig som en behändig elfva. Om hon anade innersta orsaken till min sjukdom vet jag icke: vi talade ej därom. Officiellt kallades det influenza.

Jag har varit uppe några dagar igen. — Trädgårdens sista blomma står bredvid mig i ett glas; en våt och en frusen pensel, som knapast har någonting kvar af sommarens doft och lif. —

I går gick jag beslutsam fram till fönstret. — Midt emot var gardinen nedfädd, ingen bodde där. Jag såg det tomma rummet för mig, utan böcker, utan papper, med möblerna stelt längs väggarna — utan honom!

Mina tårar runno, men jag bad ej mera om att få återse honom, jag bad ej mera om lycka. —

Trots önskninngar, längtan och trängtan går lifvet i utstakadt spår. Det var mitt öde, att hans bana blott skulle snudda vid min. —

Jag dröjde ej länge vid fönstret, utan gick tillbaka till min länstol, vid brasan, som sprakade och värmd. Den klara lågan helsade mig vänligt efter kolden vid fönstret, och för första gången efter sommaren smög sig en liten svag känsla af välbehag öfver mig. Det var det allra svagaste återsken af den outrotliga lifslust som kulminerar i lidelsen och som icke kan släckas, förrän själens eller kroppens kval förintat all fysisk kraft. Framåt dagen fick jag besök af min gifta vänninna och den unga fru med det förväntansfulla i blicken. —

Min vänninna har den robusta färgingen hos en dahlia, som med sin precisa, välutvecklade blomkrona är typen för borgerligt välbefinnande. Hon beklagade mig, sade att jag såg så blek ut och hvilade så matt i min stol. För att uppmuntra mig berättade hon lustiga detaljer från hem och barnkammare.

Den andra satt helt tyst bredvid; hon hade inga sådana erfarenheter, och då jag såg på henne märkte jag att det förväntansfulla i blicken ej mera fanns, och att den blef glanslös, när barnkammaren kom på tal. Det var alltså ett barn hon längtat efter — ja, ja, — det var nog det bästa, men det var just icke därpå jag tänkte, då jag först såg henne. —

En fläkt af frisk snöluft kom med den andra unga glada matronan in i min kammars trånsjuka atmosfär. Den kylde mig till en trött undran, om det var värdt att lida så mycket, när man kunde taga sig en man slumpvis och bli belåten som hon. — Den påminde om att lifvet ju kunde gestalta sig drägligt nog om man blott tog hvad som bjöds och icke gaf så mycket, att man sjelf blef utarmad. Skall jag någonsin kunna bli så världsklok?

Jag vet det icke.

November.

Min värdinna — tant Agneta — har en gäst och just i dag har hon i förblommerade ordalag sagt mig, att denne skulle passa så bra till man åt mig — åt mig, som i dag läst en förlofningsannons i tidningen, däri min älskades namn stod koppladt vid en annans —! O du lifvets jämmerliga komedi! —

Nu vill min tant Agneta vara regissör åt mig och anordna den lycka jag saknar. Jag tror nästan att hon på ren spekulatjon bjudit sin hederliga brorson att bo hos sig, medan han uppehåller sig här för att tala med läkare för dåliga nerver i hufvud och armar. —

Han har varit här ett par veckor redan, en jämn och stilla medelålders embetsman med ett par tungsinta, välvilliga ögon. — Medelmättigt belåst och ditto berest. — När han ägnat en timma hvar förmiddag åt sin doktors väntrum och fem minuter åt behandling med elektricitet, använder han tiden att roa sig och oss, grundligt och tungt, ty sådan är han. Hvar gång vi icke vilja följa honom ut, stannar den gode borgmästaren hemma och håller oss roget sällskap.

Ibland om aftnarna, när en dag gått under förströelser, har jag undrat öfver mig sjelf som kunnat skämta och le. Jag har blygt öfver den rent animala lifslust, som tvingar glans i ögonen och rosor på kinderna. — Innerst inne sitter ändå mitt verkliga jag och sörjer och ser med trött förakt och

slapp förvåning på den falska glädjen.

December.

En underlig värld!

Nyss såg jag min käraastes vigselannons — bet tänderna samman och kväfde ett skri af smärta. Och samma dag frågade mig en annan man, om jag ville bli hans hustru! Strax före jul hade jag sett honom som jag älskar, utnämnd till lazarettsläkare i en liten ort långt borta, och nu förde han sin hustru hem.

Det var ömkligt och förnedrande att följa hans lifshändelser på samma sätt som alla andra kunde det, och när jag i min hand skrynkade kanten af tidningen föraktade jag honom nästan, och det kändes godt och befriande att vara bitter och hård. —

Men tänka på honom ville jag icke; icke ett ögonblick tänka på att han nu skulle belöna den hängifna själen för hennes sjuåriga trofasthet.

Med feber i blodet föreslog jag, att dagen skulle egnas åt nöjen — nöjen?

Vi gjorde först en släktur; så bjöd borgmästaren på middag — med champagne — en medelålders svensk på friarefötter kan icke göra mindre — och sen drucko vi kaffe och hörde musik på ett förgylt kafé och kommo hem sent i skymningen. —

Vi skulle ha slutat dagen på en teater men tant Agneta orkade icke mera, och trodde att också vi andra skulle må bättre af att dricka té hemma i stillhet. —

En brasa hade brunnit i förmaket; de röda glöderna spridde ännu värme och ett svagt sken. Rummet doftade af hyacinter och liljekonvaljer, och något af ett hems varma, trefna atmosfär mottog oss. —

Jag satte mig i en högyggad farfarsstol. Tant Agneta trippade ut i köket, och borgmästaren gick af och an på golvet. —

»Ni har varit så glad i dag, fröken,» sade han så i det han stannade med handen på ryggen af min stol. »Det har varit kärt för mig att se er så. — Första tiden var Ni så blek och tyst. Men Ni hade ju varit sjuk?»

»Ja, jag hade varit sjuk,» svarade jag förströdd. — Kanske glödde en nedbrunnen brasa äfven i ett annat hem i skymningsstunden, — kanske var luften också där öm och varm? — Nej, icke tänka, icke tänka!

Jag tvang mig att höra på borgmästaren, som stod och talade litet mera om sin fägnad, att se mig glad och så om sitt ensamma hem, och hur han skulle sakna oss. Och bäst det var frågade han, om jag ej skulle kunna besluta mig för att förljufva detta ensamma hem.

Jag förstår ju så väl, att Ni aldrig kan känna detsamma för mig som jag för Er —» fortfor han med varmare ton, och det for igenom mig att jag skulle göra klokt om jag toge emot hans ärliga hand, »ty jag — jag älskar». —

Ordet stack mig, jag kunde icke höra det och jag sträckte ut handen för att afvärja dess upprepande.

Men detta tog min friare som en uppmuntran, han böjde sig närmare emot mig, och i hans ögon kom därvid en glimt, hastigt tänd och fort sloknad, men som sade mig, att det var mig han begärde och ville ega, ej blott en hustru i allmänhet. —

Jag hade icke tänkt på detta förut: jo, tänkt, som man mekaniskt och kallt tänker sig in i alla situationer — icke känt det. — Men med detsamma jag kände det, visste jag också, att han aldrig kunde få det han bad om. —

Mina läppar, helgade af en endas kärlekskyssar, kunde ej, fingor ej vidröras af en annan. —

Bort runno alla drömmar om hvardagslycka och huslig trefnad med honom — En känsla af afsmak för den hederlige mannen och hans kärliga blick grep mig. — Hvad kunde väl han bjuda mig? Han kunde icke sätta en droppe af mitt blod i rörelse. —

Jag drog min stol undan och började, ömkligt stammande, mitt ovana värf att ge afslag.

Och gjorde det så illa, att borgmästaren fann svarandens invändningar utan betydelse och fullföljde sin egen talan.

Han blef vältalig och ifrig och talade sig varm, men värme var hvad jag minst ville ha. —

Till sist måste jag säga honom, att jag — helt nyss — haft någon så kär, som det var mig möjligt, och att jag ännu icke kunde tänka mig att ge en annan ens skenbilden af den tillgifvenhet en hustru vore skyldig sin man.

Ordet »ännu» sköt jag in som en höflighetsgård åt honom, men han grep om det, som om det varit tyngdpunkten i mitt yttrande.

»Vi tala icke vidare derom nu» sade han »jag kan vänta. Ni är mig så kär. — Till sommaren kommer jag åter, framställer min fråga än en gång och hoppas att tiden hjälper mig.»

Jag tror att han tänkte sig tiden som en högre instans där målen i långsam följd afgjordes. — Herr borgmästaren gick »till Kungs» med frieriet. — Kung Tid med sin läkande makt skulle fälla utslag till hans förmån. —

Dagen efter reste han för att styra sin stad, och som tant Agneta såg mildre besviken ut än jag väntat, antar jag att han ingifvit henne sin hoppfulla teori om tiden.

Vårt samtal återupptogs icke. Endast omedelbart innan han reste, då tant Agneta välvilligt försvunnit sade han —

»Lofva mig barn, — mitt kära, bleka barn, — att någongång tänka på mig — som från i dag till dess sommarsolen skiner, hvar dag skall tänka på den stund, då jag åter får bedja om min lycka.»

Han kysste min hand många gånger och tryckte den mot sitt bröst med en ödmjuk ömhet, som ingenting begärde, endast gaf. — Och då frestade hans ömhet mig och stötte ej bort mig. —

Men nej, — jag ville icke låta fresta mig af feg längtan efter omhuldande, efter hägn och hem. Sådant kan aldrig ersätta det som endast en kan gifva.

Tankarna komma i ett tumlande virrvarr, nu då jag gör upp mitt bokslut på årets sista dag.

Klar och kall är vinternatten, bleka åro bilderna af de människor, jag mött — nu då de draga förbi min inre syn. Också han, som jag älskar, har nu flor öfver dragen, men min kärlek lever. —

Ännu kan jag känna sällhetens skälvande ilning vid hans omfamnning; ännu kan jag höra den innerliga tonen i hans röst. »Att älska dig mera än alla andra — det vore inte mycket!» sade han en gång.

När sommarens lycka var full, rådde jag öfver det härliga nuet. Nu råder min tanke öfver det härliga förflutna, som ingenting i världen kan taga ifrån mig. Aldrig kan minnets lycka dö, och aldrig kan min kärlek bli till vana.

Och jag har lefvat — ty jag har känt, känt så hjärtat ville sprängas: af fröjd och af smärta.

Min skal är full af minnets gullvifvor, som aldrig vissna.

Förtjena 5 å 10 kr pr dag genom att sälja Visittkort för John Fröberg, Finspong. Profver gratis men ej franco. (66)

Tandläkare

Karl Elander

N. Hamngatan 40.
(snedt emot Göta Källare).

R. T. 3095.

(30.)

Barclay's Téer

fraktfritt öfver hela landet.

Den ständigt ökade af-sättningen och de många hedrande omdömena är den bästa anledningen för alla att försä sig dermed.

Kongl. Hofleverantör. Per efterkräff eller post-förskott.

Rekvirera beställningskort med prisurant. OBS! Kostnadsfria profver.

Alex. Barclays Handels-Aktiebolag

Göteborg.

(Nord. A.B. 96.) 45

Alex. Barclays Handels-Aktiebolag.

* * Kongl. Hofleverantör * *

försäljer till billigaste pris.

Té-er

af utsökt kvalitet, i förpackning å 1, 1/2, 1/4 och 1/8 Kilo.

(Brefkort med prisurant till-sändas franco.)

Viner

af alla slag och af de

bästa årgångar.

Rekvitioner från landsorten expedieras pr omgående. Té mot efterkräff; Viner endast mot insänd likvid.

Order upptagas å WHISKY från Gilbey & Co.

Alex. Barclays Handels-Aktiebolag

* * Kongl. Hofleverantör * *

Kungssportsplatsen 2,
Göteborg.

Värme

i Åkdon, Bostäder, Kontorslokaler och Villor åstadkommes effektivast och billigast genom användande af våra värmeapparater, som försäljas i hvarje välsorterad Jernaffär, samt hos de större möbelfabrikerna.

Stockholms Värmeapparattfabrik.

Allm. Telef. 85 29. Riks Telef. 13 05. (62)

Nyttillträdande prenumeranter

som insända prenumerationskvitto för minst ett kvartal af *Vildens* årgång 1897, erhålla gratis de utkomna december numren sig tillsända. Dessa nummer innehålla litterära bidrag af: Ernst Ahlgren, Per Hallström, Helena Nyblom, Henrik Pontoppidan m. fl.

Prenumerationspriset för år är endast Kr. 4,50, för kvartal Kr. 1,20.

Expeditionen af *Vilden*
S. Hamngatan 2, GÖTEBORG.

Kommissionärer i landsorten.

De, som ännu icke inkommit med rekvisitioner för det nya året, uppmanas ånyo, att ofördrögligen insända uppgift af det antal exemplar, de önska få sig tillsända! Detta är nödvändigt för bestämmande af upplagens storlek.

Samtidigt torde också redovisning lämnas för under December månad försälda exemplar.

Exped. af *Vilden*.
GÖTEBORG.